

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Vår dato:

21.04.2024

Vår ref:

2024/3404

Deres dato:

Deres ref:

Trøndelag fylkeskommune
Fylkets hus, Postboks 2560
7735 STEINKJER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Thomas Møller, 74 16 81 26

Uttalelse til Regional planstrategi for Trøndelag - 2024 - 2027

Statsforvalteren har mottatt forslag til regional planstrategi til uttalelse. Under følger innspill til saken på Statsforvalterens ulike fagområder:

Landbruk

Det er gjort et omfattende arbeid med regional planstrategi, ikke minst med kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for den, og som vi har fått god kjennskap til gjennom blant annet webinarer. Vi har god nytte av dette i ulike sammenhenger. Vi tenker dette også er et godt kunnskapsgrunnlag for kommunene, som gjør at planer i Trøndelag vil henge godt sammen. Vi vil spesielt nevne arealregnskap og Trøndelag i tall som nyttige verktøy, ikke minst nå som det å vurdere tilbakeføring av arealer til LNFR-formål er satt på agendaen i større grad enn tidligere.

Vi erfarer at det er utfordrende med planlegging av store, kommuneovergripende tiltak, som f.eks. vind- og solkraftanlegg, store energikrevende etableringer som batterifabrikk, datalagringscenter o.l., store næringsarealer som Eiktyr, store massedeponier etc. Store tiltak som berører mer enn en kommune bør sees i en større sammenheng enn det kommunene hver for seg klarer, bl.a. opp mot tilgang på avgjørende innsatsfaktorer som kraft og vann. Høringsutkastet for regional planstrategi beskriver også utfordringer og mulige konfliktpotensial rundt økt press på arealbruk i tilknytning til det grønne skiftet. Å se dette i en større sammenheng på et regionalt nivå, mener vi kan bidra til å minske konfliktpotensialer og press på arealbruk. Slike tiltak kunne derfor med fordel vært underlagt regional planlegging, der fylkeskommunen tok et større ansvar.

Vi ser at det anbefales å rullere Regional plan for arealbruk i form av en oppdatering som viser til eksisterende nasjonale retningslinjer og føringer for planlegging. Det nevnes blant annet at det i lys av nye nasjonale forventninger til planlegging kan være behov for å legge mer vekt på karbonrike arealer, som for eksempel myr, skog og tareskog. Videre at det må vurderes om retningslinjene for differensiert arealbruk står seg i forhold til nye foreslåtte statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, samt at det kan være behov for en oppdatering som følge av ny kunnskap, eksempelvis ny strategi for jordvern. Vi støtter dette. Regional plan for arealbruk er en viktig plan og dermed også viktig å holde oppdatert.

Det er positivt at det i planprogrammet legges stor vekt på samarbeid og samhandling. Innenfor landbruket er det et godt regionalt samarbeid gjennom regionalt partnerskap landbruk. God regional samhandling er en av hovedårsakene til at Trøndelag har lyktes med å gjennomføre

strategiske og viktige satsinger for å utvikle trøndersk landbruk. Handlingsplan landbruk er et resultat av dette samarbeidet og erstatter Regionalt bygdeutviklingsprogram og legger dermed føringer for Regionalt miljøprogram, Regionalt skog- og klimaprogram og for arbeidet med næringsutvikling innenfor landbruket i Trøndelag. Handlingsplan for landbruket i Trøndelag er et pilotprosjekt som Landbruks- og matdepartementet, i brev av 6. mars 2021, gav sin tilslutning til. Handlingsplanen viser retning og prioriteringer for ønsket utvikling for perioden 2022-2025. Planen fastsettes av regionalt partnerskap landbruk, Landbruksforum, og tas deretter til politisk orientering av hovedutvalg næring i Trøndelag. Landbruksnæringas store betydning for sysselsetting, verdiskaping, bosetting, lokal beredskap og matsikkerhet, samt for kulturlandskap, utvikling av reiseliv, opplevelser mv. i fylket tilsier at den bør få en større plass i planprogrammet. Handlingsplan landbruk er ikke nevnt. Kanskje kan det ha sammenheng med at handlingsplan landbruk ikke behandles politisk. I slutten av planperioden for handlingsplanen er det naturlig å evaluere piloten. Vi anbefaler da å vurdere fordeler og ulemper, samt muligheter og utfordringer med at handlingsplanen, ved en eventuell videreføring, også behandles politisk. På den måten kunne man fått en tettere kobling mellom handlingsplan landbruk og plansystemet for øvrig.

Vi har et innspill til presisering i teksten i dokumentet på side 16 hvor det står:

Regional plan for kulturmiljø ivaretar også natur og naturmangfold gjennom arbeidet med «Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA)» og gjennom retningslinjer i regional plan for arealbruk. I tillegg forvalter statsforvalteren «Utvalgte kulturlandskap i landbruket» med midler (SMIL) til for eksempel å motarbeide gjengroing.

Vi foreslår at følgende settes inn i stedet for siste setning:

I tillegg kommer tilskuddsordningene Utvalgte kulturlandskap (UKL) og Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Dette er ordninger der Statsforvalteren, med bakgrunn i forskrift og føringer fra jordbruksavtalen og direktorat, tildeler kommunene penger. Kommunen innvilger søkere tilskudd til tiltak som faller inn under regelverket. Kommunene lager retningslinjer og bestemmer hvilke typer tiltak som prioriteres i kommunen.

Reindrift

Fylkeskommunen gjør en god jobb på en rekke områder som bidrar til at den samiske reindriften bedre ivaretas. Vi ønsker å trekke fram regional plan for arealbruk, arealregnskapet og ansvaret som fylkeskommunen viser med regionalt planforum.

I høringsdokumentet defineres *Trøndelagsplanen 2019 - 2030* som styringsdokument for fylkets langsiktige mål og retning, mens regional planstrategi fastsetter det som skal skje på kort sikt.

Fra vår side er det et sterkt ønske om at fylkeskommunen i løpet av kommende periode for planstrategien tar initiativ for å starte arbeidet med overordnede vurderinger for inngrepsstatus i reinbeitedistriktene. Bakgrunnen for dette er blant annet planstrategiens kapittel 3.2 hvor de utfordringene som kommer, *kampen om arealene*, beskrives på en god overordnet måte. Reindrift beskrives blant annet som en av flere naturbaserte næringer som vil bli sterkt presset på arealer i fremtiden. Behovet for bedre kunnskap om dagens inngrepsituasjon i reindriften er derfor presserende på regionalt og kommunalt nivå. I *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027* skriver regjeringen at fylkeskommunene bør vurdere å utarbeide regionale planer for reindrift.

Vi mener at overordnede (regionale) planer for reindrift skal knyttes til *reinbeitedistriktet*, og dermed bli et kunnskapsgrunnlag for kommunene i arbeidet med kommuneplanens arealdel og ved andre, større saker om arealbruk. I korte trekk er utfordringen at reindriften bruker beiter på tvers av

kommunegrenser. Vurderinger av konsekvenser av inngrep må derfor gjøres av hele reinbeitedistriktets bæreevne og ikke bare innenfor den enkelte kommune.

Vi ser i dag at overordnede vurderinger av reindrift på tvers av kommunegrenser spesielt ifm. kommuneplanens arealdel er vanskelig å få gjennomført av flere årsaker; manglende anerkjent metodikk, usikkerhet rundt dagens kunnskap, ressursbruk og egen kompetanse.

Vi vurderer at fylkeskommunen er en naturlig initiativtaker til et slikt arbeid, selvstendig med bistand fra relevante parter, herunder Statsforvalteren. Hvorvidt et slikt arbeid skal inn som en egen plan under *arealbruk* i tabellen i kap 7.5, eller inngå som en del av handlingsprogrammet til *Regional plan for arealbruk* er vi usikker på. Uansett vil det sannsynligvis være hensiktsmessig å utarbeide en inngrepsstatus for et reinbeitedistrikt i første omgang, og bruke dette som en mal i det videre arbeidet med de øvrige distriktene.

Ta kontakt om dere har spørsmål rundt vårt forslag.

Klima og miljø

Planstrategien er oversiktlig og har gode intensjoner og mål.

FNs bærekraftsmål innebærer at det satses på alle målene og at de må ses i sammenheng.

Stortingsmelding nr. 40 (2020 – 2021), Mål med mening sier noe om dette:

«2030-agendaen legger vekt på at de enkelte bærekraftmålene er gjensidig avhengige av hverandre. De henger tett sammen, og oppfyllelsen av målene på ett område er avhengig av oppfyllelsen av målene på andre områder. Det betyr at vi ikke kan løse ett og ett bærekraftsmål, men at målene må løses parallelt gjennom helhetlig arbeid. Bærekraftmålene representerer en ny og helhetlig tilnærming til utvikling. De omfatter alle land og berører alle deler av samfunnet.»

Naturen er grunnlaget for alt liv, inkludert menneskenes liv. Å ivareta naturen er dermed svært viktig for også å ivareta menneskers velferd. Naturgrunnlaget danner på denne måten «bærebjelken» i bærekraftmålene og det er derfor vesentlig at den ivaretas på en god nok måte.

Det er veldig bra og viktig at arealnøytralitet tas inn som et styrende prinsipp i planstrategien.

Arealregnskapene som er laget for kommunene er et godt verktøy og bør videreutvikles slik at de kan bli et enda bedre grunnlag for kommunens vurderinger og styring av arealbruk.

Det er vesentlig framover at Trondheimsfjorden tas vare på og det er bra at dette er et viktig mål i planstrategien. Det bør sørges for at det manglende kunnskapsgrunnlaget om naturtyper og arter i fjordsystemet tettes. Både kartlegging og overvåkning av ulike naturtyper og arter i fjorden bør derfor gjennomføres i planperioden. Det er viktig at den regionale planstrategien tar hensyn til at det, for store deler av naturmangfoldet i Trondheimsfjorden, er et manglende kunnskapsgrunnlag og at det derfor legges inn en føre- var holdning til videre nedbygging av arealer i fjorden. For sjøfugler så vet man at tilstanden er kritisk. Holdningen til nedbygging av bløtunnksområder bør derfor allerede nå være streng.

Planstrategien omtaler i liten grad hvordan fylkeskommunen skal bidra til å redusere klimagassutslipp i tråd med statlige føringer. Vi savner tydeligere mål om reduserte klimagassutslipp i planen og tiltak for hvordan dette skal nås. Fylkeskommunen bør blant annet ha tydelige mål om å redusere utslipp i alle arealplaner der fylkeskommunen er aktør som for eksempel i veiutbygging.

Barn og unge og Helse og omsorg

I realiseringen av målet om et bærekraftig Trøndelag, er en befolkning med god helse og livskvalitet, og en rettferdig fordeling av dette, en viktig forutsetning. Sosialt bærekraftige samfunn handler om samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet, og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø.

Det er positivt at denne planstrategien har spisset satsningsområdene gjennom tre satsningsområder. Side 9 viser til at klima- og naturkrisen er en av vår tids største utfordring. Klima- og miljøendringer påvirker folkehelsen både direkte og indirekte via effekter på både den psykiske og fysiske helsen.

Måten vi bruker naturen i dag, har store konsekvenser for både natur og mennesker. Reduksjon av klimagassutslipp og et trygt, rent og giftfritt miljø er viktig for befolkningens helse, og innsats på disse områdene er viktig i et folkehelseperspektiv. Også klimaendringer vil kunne få store konsekvenser for den sosiale bærekraften og folkehelsen. God helse forutsetter at klima, natur og miljø gir gode levevilkår og fremmer helse og er derfor et viktig satsningsområde for folkehelsen. Satsningsområdet «*et trygt, helsefremmende og inkluderende Trøndelag*», tar for seg viktige satsningsområder for folkehelse, herunder psykiske plager og lidelser og den negative utviklingen blant barn og unge gir særlig grunn til bekymring. Å fremme god helse blant barn og unge er viktig med tanke på de utfordringene kommunene står overfor i fremtiden. Deltakelse i Program for folkehelse er et viktig verktøy og det er viktig at Fylkeskommunen fortsetter å motivere og bistå kommunene med deltakelse.

Folkehelsearbeid handler om hva som påvirker og har betydning for befolkningens helse og livskvalitet og har en tverrsektoriell tilnærming, herunder er arealplanlegging også et viktig verktøy for å sikre helsefremmende oppvekstvilkår. Tydelige føringer vil kunne legge til rette for at kommunene planlegger for sosialt bærekraftige bo- og nærmiljøer.

Å legge til rette for inkludering er sentralt og konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) stiller på lik linje med barnekonvensjonen krav til hvordan samfunnet planlegger og legger til rette for inkludering og medvirkning. Det kreves tydelig regional bevissthet og planlegging for at også kommunene planlegger i tråd med konvensjonene.

Satsningsområde 3 «*I Trøndelag får vi nok arbeidskraft og rett kompetanse for å møte et arbeids- og næringsliv i endring*» er et viktig satsningsområde sett ut fra demografiutvikling og utfordringen kommunene står overfor. Knapphet på tilgang til kompetanse og arbeidskraft og en trang kommuneøkonomi gjør at kommunene må tenke nytt for å kunne ivareta de mange oppgaver de er satt til å ivareta. Helse- og omsorgstjenestene vil møte utfordringer som vil kreve endring, men det er viktig at også utfordringer knytte til rekruttering og kompetanse for oppvekstsektoren, kan gi store konsekvenser for barn og unge.

Samfunnssikkerhet

Så vidt vi kan se er forslaget til innhold i regional planstrategi for 2024-27 dekkende for temaet samfunnssikkerhet. Det er positivt at det skal legges større vekt på klimatilpasning i handlingsplanen til klimaomstillingsstrategien som foreslås rullert, samt ved rullering av handlingsprogrammet til regional plan for arealbruk. Det også bra at alle virksomhetsområder skal arbeide med problemstillingene i ROS Trøndelag, og at fylkeskommunen vil ivareta/innarbeide samfunnssikkerhet og beredskap i eksisterende planer og strategier.

Vi har et par innspill til presisering i teksten i dokumentet:

Under punkt 3.3 står det: «Statsforvalteren er beredskapsansvarlig i fylket og har hovedansvar for klimatilpasning»

Vi ønsker å bemerke at ansvaret ligger til den enkelte organisasjon og myndighet iht. de grunnleggende beredskapsprinsippene; ansvar, likhet, nærhet, og samvirke. Her kan det derfor kanskje i stedet stå: *Statsforvalteren har et overordnet samordningsansvar innen beredskap i fylket, og har en viktig rolle i arbeidet med klimatilpasning.*

Under punkt 4.1 står det: «...at FylkesROS (Risiko- og sårbarhetsanalyse for fylket) bør inngå som eller danne utgangspunkt for en delplan til regional plan».

FylkesROSen vår kalles ROS Trøndelag så kanskje kan det i stedet stå: *... at FylkesROS (Risiko- og sårbarhetsanalyse for fylket - ROS Trøndelag) bør inngå som eller danne utgangspunkt for en delplan til regional plan.* Det er ønskelig at dette begrepet benyttes i resten av dokumentet, så vidt vi kan se er det allerede tilfelle.

Under punkt 4.1 i boksen:

Foreslår at følgende setning kan tas inn øverst i boksen: *Statsforvalteren skal gi råd, veilede og være pådriver for et målrettet og systematisk arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket.*

Vi foreslår også å bytte ut setning nr. 3 i boksen med følgende: *Statsforvalteren skal på regionalt nivå samordne den sivile krisehåndteringen, og mellom sivile og militære myndigheter, for å sikre best mulige løsninger i samarbeid med berørte aktører.* – Dette fordi Statsforvalteren har samordningsansvaret i alle tilfeller og ikke i noen, jf. instruks for Statsforvalteren.

Vi foreslår også at siste avsnitt i boksen starter med: *Statsforvalteren leder fylkesberedskapsrådet, og kaller inn til møte minst en gang i året.* Dette for å klargjøre ansvarsområder.

Med hilsen

Frode Rabben (e.f.)
fung. underdirektør
Kommunal- og justisavdelingen

Thomas Møller
seniorrådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandlere:

Kommunal og justis: Thomas Møller – 74 16 81 26

Klima og miljø: Beate Sundgård – 73 19 92 61

Landbruk: Laila Marie Sorte – 73 19 92 87

Samfunnssikkerhet: Kjersti Dalen Stæhli – 73 19 93 34

Oppvekst og Velferd, Helse og omsorg: Ann Marit Kristiansen – 74 16 84 37

Reindrift: Svein Bjørk – 74 13 80 57